

VẤN ĐỀ GIÁO PHÁI TRONG ISLAM GIÁO

JAMAL J. ELIAS^(*)

Cộng đồng Islam giáo sau khi Muhammad qua đời

Muhammad (Mohammed) qua đời không chỉ định rõ người kế vị. Do sau ông không có bất cứ một nhà tiên tri nào khác, nên không ai dám khẳng định chắc chắn vai trò người lãnh đạo kế tiếp Muhammad sẽ là như thế nào. Các bậc trưởng lão trong cộng đồng Islam quả quyết rằng Abu Bark, người đồng hành gần gũi nhất của Muhammad và cũng là người theo đạo sớm nhất, sẽ là người dẫn dắt cộng đồng Islam giáo. Nhưng Abu Bakr đã mất sau Muhammad 2 năm. Người kế tục ông cũng là một người bạn đồng hành đáng kính của Muhammad, tên là *Umar*. Trong vòng 10 năm lãnh đạo của Umar và 12 năm của *Uthman* - người kế tục Umar - cộng đồng Islam giáo đã vươn ra khỏi lãnh thổ Ả-rập và mở rộng từ bờ biển Địa Trung Hải thuộc Bắc Phi tới thảo nguyên Trung Á. Cũng trong thời gian đó, những Thiên khải mà Muhammad nhận được đã tập hợp thành Kinh Coran.

Những người lãnh đạo cộng đồng

Islam giáo sau Muhammad không phải là nhà tiên tri cũng không phải là các vị hoàng đế. Thay vào đó, họ thường được gọi là Caliph (Khalifa trong ngôn ngữ Ả-rập), nghĩa là “người đại diện” hoặc “người được ủy nhiệm”, hàm ý rằng, họ không cai trị bằng quyền lực của riêng họ mà chỉ là những người đại diện của Thượng Đế hay sứ giả của Thượng Đế. Sau khi *Uthman* qua đời, việc ai sẽ là Caliph kế tiếp đã gây nên một sự hỗn loạn. Nhiều người cho rằng, danh hiệu này nên dành cho *Ali*, người cháu và cũng là con rể của Muhammad. Tuy nhiên, một số người khác lại ủng hộ cho *Mu'awija*, cháu của *Uthman*. Được sự cổ vũ của những người ủng hộ mình, cả *Ali* và *Mu'awija* đều tự tuyên bố là Caliph, và nội chiến đã xảy ra. Trong khi đang tranh chấp quyền lực thì *Ali* bị ám sát và nhờ đó *Mu'awija* đã thu tóm được quyền lực cho riêng mình và gia đình, đồng thời đặt nền móng cho một vương triều Islam đầu tiên.

*. PGS. Tôn giáo, Amherst College, Massachusetts. Trích dịch từ cuốn: Jamal J. Elias. *Islam*. Routledge publisher, London, 1999, p.35-43. Đầu đề bài viết là của Tạp chí *Nghiên cứu Tôn giáo*.

Vương triều này được gọi là vương triều *Umayyads* (tên gọi này liên quan tới tên bộ lạc của Mu'awija). Ngày nay, đa số tín đồ Islam sùng đạo đều tin rằng, với sự thiết lập vương triều Umayyads, thể chế ban đầu của chế độ Caliph đã chấm hết. Họ coi 4 Caliph đầu tiên là những vị thật sự có phẩm hạnh. Đây là 4 Caliph "*dẫn đường chính trực*". Như vậy, trong vòng gần 100 năm cai trị của vương triều Umayyads, gần như tất cả các vùng đất, mà ngày nay Islam giáo vẫn tồn tại, đều đã được chinh phục, và đế quốc Islam đã mở rộng từ Tây Ban Nha tới Pakistan.

Mặc dù vương triều Umayyads hầu như đã nắm toàn quyền kiểm soát, nhưng tranh chấp giữa những người ủng hộ Ali và vương triều Umayyads vẫn không chấm dứt. Thậm chí, sự tranh chấp đó còn trở nên nghiêm trọng hơn khi *Husayn*, con trai của Ali, và nhiều thành viên trong gia đình, bị quân đội trung thành với *Yaid*, con trai Mu'awija, tàn sát vào năm 680.

Bị vỡ mộng bởi các xung đột chính trị, rất nhiều tín đồ Islam giáo đã lui về ẩn tu. Một số khác tự nguyện dẫn thân đi thuyết giáo cho cư dân những vùng đất mới được chinh phục, hoặc dâng hiến cả đời mình cho việc nghiên cứu Kinh Coran và những truyền thuyết về Muhammad cùng những người đồng

hành với ông. Chính nhờ nỗ lực của những con người như vậy, thế giới Islam đã có được một kho tàng thần học, triết học rạch rỡ và phong phú, đồng thời đã thu hút được nhiều cư dân ở các vùng đất khác nhau theo tôn giáo mới này.

Tuy nhiên, những cuộc đấu tranh giành quyền lực đã biến thành chất xúc tác chính cho sự phân li giáo phái đầu tiên trong lịch sử Islam giáo và vấn đề này còn dai dẳng cho tới ngày nay. Một giáo phái Islam cho rằng Ali mới là người lãnh đạo hợp pháp của cộng đồng Islam giáo. Giáo phái này được biết đến với cái tên *Shi'at Ali* (phái Ali) hoặc gọi tắt là *Shi'is* (cũng có những tên gọi khác như *Shi'ah*, *Shi'ite*). Quan điểm Shi'is cho rằng, 3 vị Caliph đầu tiên là những người tiếm quyền. Họ đã tước đoạt quyền tập ấm của Ali. Có nhiều truyền thuyết về Muhammad (Hadith) xác nhận quan điểm trên. Theo những truyền thuyết này, Muhammad đã từng chỉ định Ali làm người lãnh đạo trong những lúc ông vắng mặt. Bản truyền thuyết nổi tiếng nhất có tên là *Ghadir Khum*. Bản này xuất hiện sau một lần nghỉ trên hành trình từ Mecca về Medina. Theo đó, trên đường quay về sau chuyến thăm Mecca lần cuối cùng, Muhammad đã nắm chặt tay Ali và tuyên bố trước đám đông rằng: "*Những ai đã từng được ta che chở*

(*mawla*), thì Ali cũng sẽ che chở cho người ấy”.

Ân ý của truyền thuyết này mang nhiều nghĩa của từ che chở (*mawla*). Nhiều người trong giới học giả Sunnis (tên một giáo phái Islam) coi truyền thuyết này là đáng tin cậy vì từ này đã xuất hiện trong bản tóm tắt của *Ibn Hanbal*, một học giả vĩ đại và có ít nhất mười cách đọc khác nhau, trong đó có nghĩa là *người che chở* hoặc *người lãnh đạo* với nghĩa rất hẹp. Điều đó ngụ ý Ali sẽ là người nắm quyền lực chỉ trong những bối cảnh rất cụ thể. Phái Shi'is coi lời nói đó của Muhammad như một sự tuyên bố công khai mà giới lãnh đạo cộng đồng Islam giáo còn lưu lại mãi mãi trong gia phả (*ahl al-bayt*). Một số truyền thuyết khác ủng hộ sự khẳng định của phái Shi'is, mặc dù họ cho rằng, những bản này do những người ủng hộ Abu Bakr và vương triều Umayyads làm giả. Phái Shi'is cũng có những sưu tập truyền thuyết của riêng mình, nhưng những truyền thuyết này lại mâu thuẫn với cách nhìn nhận các sự kiện của phái Sunnis. Bản truyền thuyết quan trọng nhất có tên là *Nahj al-balagha*. Bản này gồm những lời nói và những bài thuyết giáo được cho là của Ali. Nhiều đoạn ghi chép trong bản này cung cấp sự hiểu biết sâu sắc theo quan điểm của phái Shi'is liên quan đến quyền lãnh đạo sau Muhammad:

“Các gia đình dòng dõi của Giáo tổ (cầu phúc lành và bình an cho Người) là thần bí thiêng liêng, là nơi bảo vệ những điều răn của Người, là nơi kí thác những hiểu biết của Người, là nơi trú ẩn cho sự thông thái của Người, là nơi tôn nghiêm cho những cuốn kinh thánh của Người, là pháo đài kiên cố cho tôn giáo của Người; qua họ, Người uốn nắn những sự cường điệu bí mật (của tôn giáo), và qua họ, Người xoa đi nỗi lo sợ cảnh đổ máu.”

Việc giải thích một cách tỉ mỉ các sự kiện dẫn tới việc Ali và gia đình Giáo tổ bị cô lập về mặt chính trị được tìm thấy trong bản *al-Khutba al-shaqshaqiya*, hay còn gọi là “*Thuyết giáo ngẫu hứng*”. Bản này có tên như vậy vì Ali đã bị ngắt quãng trong khi đang thuyết giáo và ông từ chối tiếp tục bài thuyết giáo. Điều đó cho thấy, bài thuyết giáo không được chuẩn bị trước, nó giống như tiếng kêu của con lạc đà phát ra và ngừng lại một cách đột ngột. Theo nội dung của tư liệu này, trong khi gia đình Giáo tổ đang bận rộn với lễ an táng Muhammad, Abu Bakr đã giành quyền lực về tay mình mà không tham khảo ý kiến của Ali hay bất cứ thành viên thân cận nào của Muhammad. Trước khi qua đời, Abu Bakr đã chỉ định Umar, người đồng minh của ông ta làm người lãnh đạo cộng đồng Islam, dù hình thức kế nhiệm này hoàn toàn trái ngược với

mong muốn của Muhammad. Khi Umar mất, một hội đồng được triệu tập để đề cử người kế nhiệm. Trong danh sách đề cử có cả tên của Ali, nhưng lại thiếu công bằng khi đa số thành viên trong hội đồng lại là những người ủng hộ *Uthman*. Điều này dẫn tới một giai đoạn đàn áp và gia đình trị cực kỳ đen tối trong lịch sử Islam giáo mà những thành viên có phẩm hạnh của cộng đồng này không thể làm gì khác hơn là chịu đựng trong sự im lặng.

Sự im lặng của Ali trong việc đối mặt với cuộc chuyển giao quyền lực không công bằng này được giải thích bằng ước muốn của ông là nhằm ngăn chặn một cuộc phân li và đổ máu trong cộng đồng Islam giáo còn non trẻ. Tuy nhiên, khi Uthman đã giành được quyền lãnh đạo cho người cháu là Mu'awiya thì Ali bị ép buộc phải can dự vào yêu cầu của những thành viên có phẩm hạnh trong cộng đồng, những người thường xuyên nài xin Ali giải thoát họ khỏi sự cai trị chuyên chế của Mu'awiya.

Các sử gia và các nhà thần học Sunnis lí giải các sự kiện có phần khác nhau. Họ cho rằng, Abu Bakr đã miễn cưỡng đảm đương công việc của người lãnh đạo, và ông làm như vậy vì một mục đích rõ ràng là nhằm giúp cộng đồng Islam giáo vượt qua cơn khủng hoảng do cái chết của

Giáo tổ gây ra. Ở thời điểm đó, Abu Bakr là người xứng đáng nhất để đảm đương vị trí này vì một điều hiển nhiên ông là người cao niên và gần gũi với Muhammad. Sự lựa chọn Umar là người kế tục Abu Bakr cũng dựa trên tuổi đạo sự thân cận với Giáo tổ. Phái Sunnis không phủ nhận tuổi đạo của Ali hoặc danh tiếng về sự hiểu biết tôn giáo cũng như nhiệt huyết phụng sự Islam giáo của ông. Tuy nhiên, theo truyền thống, họ kiên quyết cho rằng, Ali còn quá trẻ vào thời điểm Muhammad và Abu Bakr qua đời để trở thành người dẫn dắt cộng đồng Islam. Làm như vậy, họ chú ý phủ nhận quyền đòi hỏi sự lãnh đạo dựa trên mối quan hệ họ hàng (đây là điểm thực sự cốt lõi đối với cách nhìn của phái Shi'is), xem đó như là phản đề với những lời giáo huấn của Islam giáo. Có sự chuyên quyền ở một mức độ nào đó đối với việc đòi quyền lợi này vì cả Abu Bakr, Umar và Uthman đều có mối quan hệ với Muhammad thông qua hôn nhân (phụ thân của Mu'awiya - *Abu Sufyan* - đã mù lòa khi Uthman qua đời và vì thế được coi là không phù hợp với vai trò người lãnh đạo). Sức mạnh của phái Sunnis nằm ở luận điểm cho rằng, chấp nhận một người lãnh đạo không mấy lí tưởng còn hơn là gây ra sự hủy diệt cộng đồng bằng một cuộc nội chiến. Thực tế, cái tên *Sunnis* xuất phát từ chữ *Sunna* (truyền thuyết), và là dạng viết

tất của một khái niệm dài hơn có nghĩa là “*Thần dân của Truyền thuyết và Cộng đồng*”, ngụ ý như một lời cam kết liên quan đến chủ nghĩa ả dật chính trị và mong ước tránh được việc phân chia bè phái bằng bất cứ giá nào.

Gần như trong suốt lịch sử, phái Sunnis đã thể hiện một thái độ rộng mở và cố gắng quan tâm hết mức đến các tín đồ thuộc phạm vi của phái, ngay cả khi nó muốn đức tin Sunnis phải được chấp nhận và mở rộng. Đồng thời, một tín đồ Sunnis không nhất thiết phải đồng ý với lối sống mà giới Sunnis đang bị chi phối, chỉ cần tín đồ đó tin rằng, việc giữ vững cộng đồng Islam giáo quan trọng hơn việc đấu tranh với một người lãnh đạo tồi. Tuy nhiên, những người Sunnis vẫn có ác cảm đối với phái Shi'is vì những tín đồ Shi'is không tôn trọng những nhân vật rất được tôn kính trong giới Sunnis. Quả thực, về hình thức, vẫn còn nhiều tín đồ của phái Shi'is nguyên rủa Abu Bakr, Umar và Uthman, và ngày lễ *Umar-Kushi* (lễ kỉ niệm ngày Umar bị sát hại) vẫn được tổ chức ở miền Tây Nam Iran cho tới tận giữa thế kỉ XX. Trong buổi lễ, người ta làm những hình nhân *Umar* thu nhỏ, dưới dạng những chiếc bánh rỗng đổ đầy xirô lựu, rồi sau đó đâm, cắt ra từng mảnh và làm tan nát những chiếc bánh đó. Những cách thực

hành nghi lễ tôn giáo như vậy dựa trên sự phân biệt giữa hai cộng đồng, tuy nhiên trong quá trình tồn tại các đoàn thể của Shi'is và Sunnis đã xích lại gần nhau hơn thông qua sự phát triển các cơ sở hạ tầng toàn cầu và chia sẻ các lợi ích chung của quốc gia. Các nhà lãnh đạo hòa giải hai bên đều nỗ lực giảm thiểu những khác biệt của họ trong đức tin và thực hành tôn giáo. Tuy nhiên, sự phân biệt đối xử chống lại những người Shi'is đang lan tràn ở Ả-rập Xêút, nơi mà tất cả một bộ phận Shi'is đáng kể không được hưởng các quyền lợi xã hội. Những khác biệt giáo phái cũng giữ một vai trò quan trọng trong các cuộc giao tranh ở Karachi và các thành phố khác ở Pakistan.

Thời gian gần đây, chủ nghĩa Shi'is ngày càng khuếch trương thanh thế gây ảnh hưởng tiêu cực tiêu cực tới xu hướng bạo lực mà bằng chứng là những sự vụ ở Iran sau cuộc Cách mạng Islam giáo năm 1979; còn ở Miền Nam Li Băng, một lực lượng du kích quân Shi'is đã tiến hành cuộc chiến tranh du kích dai dẳng chống lại người Israel và các lực lượng du kích đối lập khác trên lãnh thổ Li Băng. Trên thực tế, từ lâu trong lịch sử phát triển của mình, phái Shi'is đã rút lui khỏi quyền lực chính trị và cự tuyệt hoàn toàn quyền lực thế tục. Sau vụ ám sát Ali

năm 661 và sự tử vì đạo của Husayn - con trai Ali - năm 680, phái Shi'is không nắm quyền lực chính trị trong một khoảng thời gian đáng kể. Họ đã dành nhiều thời gian vào việc phát triển tư tưởng thần học phức tạp ít nhấn mạnh tới phương diện chính trị của Shi'is. Tuy nhiên, những kinh nghiệm chính trị ban đầu có liên quan trực tiếp tới tín ngưỡng của Shi'is, đó là sự nhấn mạnh tầm quan trọng của khùng bố và tử vì đạo.

Sự chia rẽ giáo phái

Phái Shi'is có 3 chi phái chính: *Twelver Shi'is*, *Isma'ilis* và *Zaydis*. Cả ba chi phái này cùng thống nhất ở một điểm chung là người lãnh đạo hợp pháp duy nhất của cộng đồng Islam giáo phái là hậu duệ của Ali và Fatima - vợ Ali - con gái của Giáo tổ. Người lãnh đạo này là *Imam* (người đứng đầu cộng đồng tín đồ Hồi giáo) và được xem là vượt trội hơn so với những người khác bởi huyết thống của mình. Cả ba chi phái Shi'is đều thống nhất công nhận 4 vị Imam đầu tiên. Chỉ có bất đồng về vị Imam thứ năm với đa số tin rằng, người cháu của Husayn là *Muhammad al-Baqir* (mất năm 731) là Imam hợp pháp, và thiếu số cho rằng, người anh của al-Baqir là *Zayd* (mất năm 740) mới xứng đáng là Imam. Vì thế, những người theo Zayd được gọi là chi phái *Zaydis*.

Chi phái Zaydis

Sau cuộc thảm sát Husayn cùng gia đình của ông, Zayd là người đầu

tiên cố gắng giành lại quyền lực chính trị từ tay vương triều Umayyads bằng vũ lực. Sau một năm chuẩn bị ở thành phố Kufa thuộc Iraq, nơi có đông tín đồ phái Shi'is, Zayd đã cùng những người ủng hộ mình chống lại Umayyads, nhưng ông đã tử trận.

Đức tin của chi phái Zaydis cũng giống như đức tin của chi phái Twelver. Sự khác nhau căn bản ở đây là, chi phái Zaydis cho rằng, bất cứ một hậu duệ nào của Ali và Fatima đều có thể là Imam mà không cần tính đến họ là con cháu của Husayn hay của Hasan (anh trai của Husayn). Để được công nhận là Imam, người đó phải có khả năng sử dụng vũ khí nếu thấy cần thiết. Vì lí do này, khác với chi phái Twelver, chi phái Zaydis cho rằng người nào vẫn còn giấu mặt thì sẽ không thể được công nhận là Imam hợp pháp. Phái Zaydis cũng yêu cầu Imam của mình phải có tư cách đạo đức tốt và sự hiểu biết sâu sắc về tôn giáo. Nếu không thực hiện được tất cả những yêu cầu này thì Imam đó không được xem là chính thức mà chỉ là một Imam có trình độ thấp kém về quân sự hoặc về học vấn. Những người lãnh đạo có khả năng trí tuệ và trình độ chính trị đạt tới mức tốt nhất để duy trì các nhu cầu tôn giáo của chi phái Zaydis được gọi là Da'is. Chi phái Shi'is thứ ba - *Isma'ilis* - cũng sử dụng thuật

ngữ này. Những chuẩn mực cao đòi hỏi ở một Imam của chi phái Zaydis kết hợp với khái niệm Da'is dẫn tới khả năng có thể đến một lúc nào đó sẽ không có Imam khi cộng đồng Islam giáo đã có một Da'is dẫn dắt.

Chi phái Zaydis chưa bao giờ thu hút được số lượng đông đảo tín đồ và đến thời cận đại, chi phái này gần như chỉ tồn tại ở Yemen.

Chi phái Twelvers

Những thành viên trong cộng đồng Shi'is không thừa nhận Zayd là Imam hợp pháp và việc này còn kéo dài tới hơn hai thế hệ sau. Vị Imam thứ 6 của Shi'is là *Ja'far al-Sadiq* (mất năm 765) đặc biệt quan trọng vì ông là một học giả rất vĩ đại và cũng được giới Sunnis đánh giá cao. Tên của ông được đặt cho một trường giáo luật quan trọng của chi phái Shi'is, gọi là "*Ja'fari*".

Sau khi Ja'far al-Sadiq qua đời, chi phái Shi'is này tách thành hai. Nhóm thứ nhất gọi là *Isma'ilis*. Nhóm này công nhận con trai lớn của Ja'far al-Sadiq, *Isma'il* (mất năm 765) là người lãnh đạo hợp pháp. Nhóm thứ hai ủng hộ người con trai thứ là *Musa* (mất năm 799). Nhóm thứ hai tiếp tục đi theo các vị Imam cho đến Muhammad al - Hadhi, vị Imam thứ 12 kể từ Ali. Ông này mất tích năm 874 Công lịch. Về sau, những người đi theo ông được biết

đến với cái tên *Twelver Shi'is*. Những tín đồ Twelver Shi'is tin rằng, *Muhammad al-Mahdi* đang ẩn giấu dưới một hình dạng siêu nhiên nào đó, và ông sẽ trở lại như một Đấng Cứu thế vào ngày Tận thế.

Twelver Shi'is có một học thuyết phức tạp liên quan đến bản chất của Islam giáo. Học thuyết này phần lớn có nguồn gốc từ những tác phẩm được cho là của Ja'far al-Sadiq. Thuyết này cho rằng, ở mỗi thời kì có một Imam đại diện cho Thượng Đế trên trái đất và Imam cũng là người chọn lựa người kế nhiệm bằng cách truyền đạt cho người đó một khối lượng lớn kiến thức giải thích mọi mặt ý nghĩa của Kinh Coran. Thế chế Imam là một thỏa ước giữa Thượng Đế với loài người, và tất cả tín đồ Twelver Shi'is phải thừa nhận và đi theo vị Imam đang tại vị. Twelver Shi'is coi tất cả Imam là những người vô nhiệm. Những Imam này phụng sự đạo như con đường dẫn tới Thượng Đế và là người trực tiếp truyền đạt các thông điệp của Thượng Đế.

Sau vụ mất tích của vị Imam thứ 12, những người đại diện cho vị Imam này tuyên bố rằng, họ đã liên lạc được trực tiếp với ông. Nhưng đến người thứ tư trong số những người đại diện qua đời năm 939 Công lịch, thì không còn ai có thể tuyên bố được rằng mình là người đại diện

cho vị Imam đã mất tích. Giai đoạn từ đó về sau được gọi là “*Sự che khuất lớn hơn*” (Greater Occultation) để phân biệt với giai đoạn “*Ít bị che khuất*” (Lesser Occultation) trước đó. Giai đoạn thứ hai, còn kéo dài cho tới ngày nay, Twelver Shi'is đã phát triển một hệ thống tăng lữ phức tạp nhằm đáp ứng nhu cầu tôn giáo của cộng đồng Shi'is. Người ta tin rằng, cấp cao nhất trong giới tăng lữ là do Imam truyền cho và những người này được trao cho quyền tiến hành cuộc tranh luận độc lập hay còn gọi là *ijtihad*. Trong thực tế, từ thế kỷ XVI, giới tăng lữ Shi'is đã cực kỳ bảo thủ trong việc thực hiện *ijtihad*, đồng thời, vì tất cả các mục đích thực tiễn, họ thực hành đúng như một học giả Sunnis thực hiện việc nghiên cứu giáo luật.

Chi phái Isma'ilis

Một số tín đồ Shi'is quả quyết rằng, chính *Isma'il* mới là Imam thứ bảy hợp pháp chứ không phải là *Musa*, em trai *Isma'il*, dù sự thật là *Isma'il* đã mất trước cả *Ja'far al-Sadiq*. Theo giáo thuyết Isma'ilis, trước khi mất, *Isma'il* đã chỉ định người con trai của ông là *Muhammad ibn Isma'il* làm người kế vị, và dòng dõi Imam tiếp tục với người đó.

Đặc điểm cơ bản của tư tưởng Isma'ilis sơ khai là sự phân tách tất cả các tri thức thành hai cấp độ. Cấp độ 1 là cấp độ những kiến thức thông

thường (*Zahir*); cấp độ 2 là cấp độ những kiến thức bí truyền (*Batin*). Cấp độ kiến thức thông thường thay đổi cùng với mỗi nhà tiên tri và mỗi loại Thánh Thư. Cấp độ kiến thức bí truyền được che đậy dưới những ngôn từ Thánh Thư cùng những phép tắc của nó, đồng thời những kiến thức này sẽ truyền đạt một chân lí không thể thay đổi mà chỉ có thể được làm sáng tỏ thông qua một quá trình diễn giải. Sự diễn giải này là đặc quyền độc nhất của Imam hoặc của những người được Imam ủy quyền.

Một trong những khía cạnh đáng chú ý nhất của tư tưởng Isma'ilis là khái niệm về thời gian theo chu kì. Lịch sử sẽ qua 7 chu kì, mỗi chu kì được mở đầu bởi một Nhà Tiên tri. Nhà Tiên tri này sẽ sử dụng Thánh Thư để tuyên bố công khai thông điệp của mình. Sáu Nhà Tiên tri đầu tiên là Adam, No-ê, Abraham, Moses, Jesus và Muhammad. Những Nhà Tiên tri trên sẽ đồng hành bên một người bạn thầm lặng, là người bảo vệ những nội dung bí truyền của Thánh Thư. Trong chu kì của Muhammad, *Muhammad ibn Isma'il* là vị Imam thứ bảy và sẽ trở lại trong tương lai để phụng sự với tư cách là nhà tiên tri chung của chu kì đã tiên đoán cho riêng ông (chu kì thứ bảy), và vị Imam thứ bảy này sẽ mang toàn bộ 7 chu kì cùng với thế giới tới sự chấm hết. Chi phái

Isma'ilis tin tưởng rằng, chừng nào *Muhammad ibn Isma'il* chưa trở lại thì những tri thức bí truyền bị che khuất sẽ được giữ kín và chỉ được tiết lộ cho những tín đồ được đã thụ giáo.

Chi phái Isma'ilis trở nên cực kì có uy quyền ở Bắc Phi thế kỉ X và đã thành lập nên vương triều Fatimid. Vương triều này đã đe dọa tới quyền thế chính trị chuyên quyền của các Caliph Sunnis vương triều Abbasid trong thời gian ngắn. Những tín đồ Isma'ilis đã xây dựng thành phố Cairo huy hoàng, nơi có trường Đại học *Al-Azhar* nổi tiếng nhất Cairo. Về sau, trường Đại học này trở thành một trong những trung tâm giáo dục quan trọng nhất của phái Sunnis và đến nay, nó vẫn tiếp tục giữ vai trò đó.

Trải qua nhiều thế kỉ, Isma'ilis đã phân hoá thành một số tiểu chi phái khác nhau, đặc biệt là hai tiểu chi phái kình địch nhau theo hai anh em: *Nizar* (mất năm 1095) và *al-Musta'li* (mất năm 1101). Những người cai trị Fatimid ủng hộ những yêu cầu tôn giáo của al-Musta'li, cưỡng ép những người theo Nizar trốn chạy khỏi lãnh thổ Fatimid để che dấu nỗi lo sợ khủng bố.

Đế chế Fatimid bị chính quyền Sunnis *Ayyubids* tiêu diệt. Nhưng trước khi các học giả Isma'ilis được vương triều Fatimid dỡ đầu thì họ đã để lại những ảnh hưởng đối với triết học và thuyết thần bí của Islam giáo. Những người theo Nizar đã tìm được nơi ẩn náu ở Syria và vùng núi Iran. Sau đó, họ dần dần bị phân tán bởi sự xâm lược của đế quốc Mông Cổ ở thế kỉ XIII. Thế kỉ XIX, quốc vương Iran đã ban tước vị nổi tiếng *Agha Khan* cho Imam của một trong những tiểu chi phái Nizar – tiểu chi phái *Qasimshahis*. Ngày nay, các tiểu chi phái Nizar tập trung ở miền Bắc Pakistan, một vài nơi ở Afghanistan, Tajikistan và Ấn Độ. Còn tiểu chi phái al-Musta'li tập trung ở quanh vùng biển Arập, bờ biển phía Tây Ấn, Pakistan và Yemen. Hiện tại, các cơ sở giáo dục của phái Isma'ilis ở Anh quốc đang đi đầu trong việc so sánh đối chiếu các tài liệu của phái Isma'ilis và cùng với các chi phái khác tiến hành hòa giải mâu thuẫn giữa các tiểu chi phái Isma'ilis đối lập/.

Người dịch: Nguyễn Bình